
FACTSHEET CIRCULAIRE ECONOMIE

Oktober 2021

Context

Voor alles wat wij doen, gebruiken wij grondstoffen: voor ons voedsel, vervoer, kleding, apparaten enzovoort. Het aantal mensen blijft groeien, de vraag naar grondstoffen stijgt explosief, terwijl de beschikbaarheid van grondstoffen afneemt. We moeten slimmer omgaan met onze schaars wordende grondstoffen en onze milieudruk verminderen. Nederland wil daarom in 2050 een circulaire economie zijn. In een circulaire economie hebben we zo min mogelijk afval, gebruiken we onze spullen langer, hergebruiken en delen we producten en is afval de grondstof voor nieuwe producten.

Transitieagenda's

Om in 2050 tot een circulaire economie te komen, heeft het kabinet in 2018 vijf onderwerpen vastgesteld:

1. [Biomassa en voedsel](#);
2. [Bouwen](#);
3. [Consumptiegoederen](#);
4. [Kunststoffen](#);
5. [Maakindustrie](#)ⁱ.

Met elk thema is een team van deskundigen uit onder andere het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en kennisinstituten aan de slag gegaan. Zij hebben vijf transitieagenda's opgesteld met doelen, activiteiten en maatregelen. Sommige maatregelen zijn gericht op de overheid en gaan over het aanpassen van beleid en wet- en regelgeving. Andere zijn gericht op bedrijven en producenten en gaan over eco-design en duurzaam ontwerpen. Er zitten stappen bij die op korte termijn gerealiseerd kunnen worden en plannen die over de middellange en lange termijn gaan.

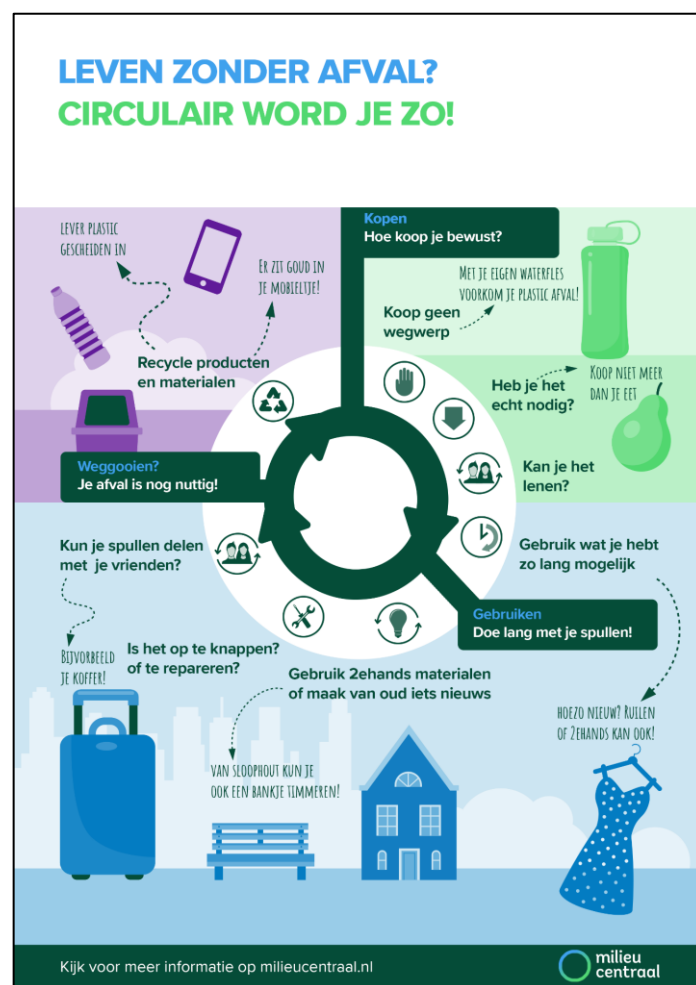
Afval is grondstof

Nederland heeft tot doel de hoeveelheid huishoudelijk restafval van 240 kilogram per inwoner per jaar in 2014 te verlagen naar maximaal 30 kilogram per inwoner per jaar in 2025ⁱⁱ. In 2019 was dit nog 164 kgⁱⁱⁱ. Nederlanders scheidden in 2019 circa 60% van hun huishoudelijke afval. Dit percentage stijgt al jaren, maar te langzaam om de doelstellingen te halen: in 2000 zaten we op 44%^{iv}. Nog beter dan afval scheiden, is het voorkomen van afval. Nederlanders produceerden gemiddeld 484 kg huishoudelijk afval per persoon in 2019^v.

Met een paar simpele aanpassingen kun je je eigen afvalberg al zo'n 50 kilo verminderen. Bijvoorbeeld door minder voedsel te verspillen en geen wegwerpplastics te kopen voor een picknick. Of door spullen, zoals gereedschap of een tent te delen. En door te zorgen dat je geen reclaimedrukwerk in je brievenbus krijgt,

bijvoorbeeld met een Nee-Nee-sticker, dan bespaar je ruim 1.000 folders per huishouden per jaar^{vi}.

In onderstaande infographic is de abstracte term circulaire economie omgezet naar concrete stappen voor de consument.

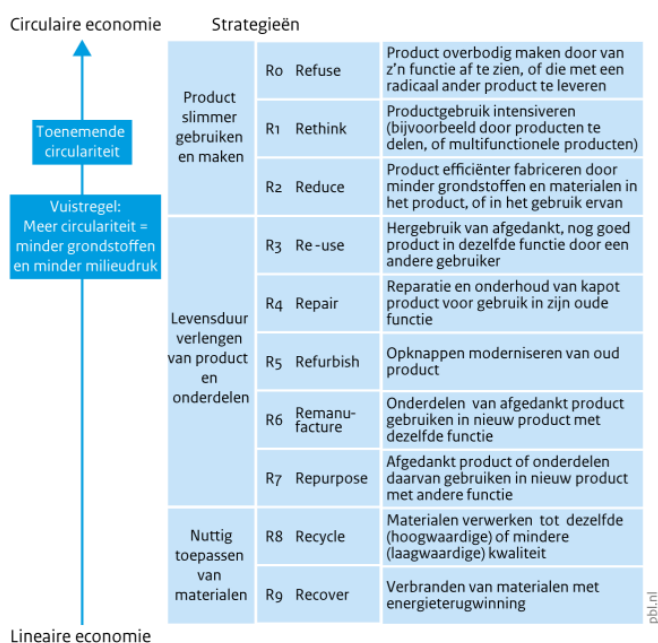
Klimmen op de R-ladder

Voor de circulaire economie is een prioriteitsladder ontwikkeld, waarbij R0 (minder grondstoffen/producten gebruiken) het hoogste scoort en R9 het laagst (terugwinning, bijvoorbeeld door een energieverbrandingsinstallatie).

In de circulaire economie wordt in de aanschaffingsfase al op materiaal bespaard (R0 tot en met R2). Is het product eenmaal aangeschaft, zorg dan dat de materialen zo hoogwaardig mogelijk worden hergebruikt. In het ideale geval wordt het gehele product hergebruikt. Is dat niet mogelijk, dan hergebruiken we de onderdelen van het product (R3 tot en met R7). En tot slot de grondstoffen of materialen die uit een product komen (R8).

Hieronder is de R-ladder schematisch weergegeven met uitleg van iedere trede^{vii}:

In de vijf transitieagenda's staan de plannen, zoals marktprikkels, beleidswijzigingen en veranderingen in regelgeving, om dit te realiseren en gezamenlijk stappen te zetten naar een circulaire economie in 2050.

Consumenten spelen een belangrijke rol in de transitie naar de circulaire economie. In de ideale situatie worden minder nieuwe goederen gekocht en dus geproduceerd, gebruiken we bestaande goederen efficiënter en langer en delen we meer in plaats van dat we wat nieuws kopen. Is een product uiteindelijk op, dan gooien we het gescheiden weg, zodat het gerecycled kan worden en als grondstof voor nieuwe producten kan dienen.

De uitgewerkte R-ladder op de volgende pagina geeft een overzicht van de rol van de consument op weg naar een circulaire economie. Naast de algemene R-ladder, is voor twee onderwerpen, klussen & verbouwen en kleding, een R-ladder opgesteld met concreet handelingsperspectief.

De volgende stap naar een circulaire economie

Consumenten kunnen deze tips direct toepassen en zelf een bijdrage leveren aan een circulaire economie. Ook kunnen consumenten in winkels vragen naar minder verpakkingen, kiezen voor herbruikbaar en wegwerpplastics weigeren en zo laten zien bij overheden en bedrijven dat het hun ernst is. Maar de consument kan niet alles. Sommige producten zijn zo gemaakt dat ze moeilijk te repareren zijn. Niet alle verpakkingen kunnen gescheiden en gerecycled worden. Als je in een flat woont, kun je vaak geen gft-afval apart inzamelen. Andere partijen, zoals de overheid, het bedrijfsleven en kennisinstellingen zijn nodig om dit aan te pakken.

R-ladder, algemeen:

Zo kan het zijn	Term circulaire R-ladder	Praktische uitvoering
Aanschafffase: Producten slimmer maken en gebruiken; alleen kopen wat je echt nodig hebt		
	Weigeren <i>Refuse</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Koop producten onverpakt. • Koop niets wat je niet nodig hebt. • Weiger eenmalige tassen.
	Omdenken <i>Rethink</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Leen of deel producten in plaats van kopen (deeleconomie). • Koop producten die lang mee gaan (degelijk, repareerbaar). • Gebruik producten die zich lenen voor meermalig gebruik (in plaats van eenmalig/wegwerp).
	Verminderen <i>Reduce</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Kies afvalarme alternatieven: van papieren krant naar digitaal. • Weiger reclame- en ander drukwerk. • Print minder en dubbelzijdig.
Gebruiksfase: Levensduur verlengen van producten en onderdelen		
Repareren en vernieuwen = het nieuwe gebruiken	Herbruiken <i>Re-use</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik een boodschappentas zo vaak mogelijk. • Geef producten door aan anderen. • Koop tweedehands spullen.
	Repareren <i>Repair</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Repareer defecte producten (of laat ze repareren).
	Vernieuwen <i>Refurbish</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Vernieuw een product of laat het opknappen. Gebruikte artikelen zoals smartphones of tablets worden steeds vaker hersteld of vernieuwd om verkocht te worden tegen een lagere prijs dan een gloednieuw product.
	(Delen) vermaken <i>Remanufacture</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Maak nieuwe producten van (onderdelen van) oude of defecte producten.
	Hergebruiken <i>Re-purpose</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Hergebruik een product met een ander doel. Zoek alternatieve opties voor je producten: koffiebekken, plastic doosjes hebben ook ander nut.
Afdankfase: Nuttig toepassen van materialen		
Grondstoffen scheiden = het nieuwe recyclen	Recycle	<ul style="list-style-type: none"> • Scheid producten of materialen die je niet meer gebruikt.
	Terugwinning <i>Recover</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Dit is aan de industrie, hierbij gaat het om energiet terugwinning uit materialen.

R-ladder Klussen en Verbouwen:

Term circulaire R-ladder	Praktische uitvoering
Refuse	<ul style="list-style-type: none"> • Herinrichten bestaande ruimte. • Verhuizen naar een woning waar verbouwing niet nodig is.
Rethink	<ul style="list-style-type: none"> • Demontabel ontwerpen. • Levensloopbestendig ontwerpen. • Multifunctioneel ontwerpen.
Reduce	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwerpen met en gebruik van minder (primaire) materialen. • Gebruik van materialen op basis van hernieuwbare grondstoffen, mits deze minder milieubelasting kennen. • Gebruik van materialen die (deels) bestaan uit secundaire grondstoffen. • Goede detaillering ter voorkoming van voortijdige slijtage en daarmee materiaalgebruik voor extra onderhoud (of vervanging). • Tijdig onderhoud (voorkomt noodzaak tot vervangen). • Voorkomen van verspilling: nauwkeurig plannen, aankoop materialen op benodigde hoeveelheden afstemmen. • Ongeopende verpakkingen terugbrengen naar de winkel. • Restjes gebruiken (tijdens klus en later bij reparatie). • Lenen of huren van gereedschap.
Re-use	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwerpen met en gebruik van tweedehands materialen. • Aanbieden van tweedehands materialen aan anderen. • Meermaals gebruik van gebruiksgereedschap, zoals kwasten binnen bestek van één klus. • Delen van gereedschap. • Verkopen of weggeven van gereedschap dat niet langer in gebruik is.
Repair / Refurbish	<ul style="list-style-type: none"> • Repareren in plaats van vervangen. • Renoveren in plaats van vervangen en verbouwen, zoals renovatie van (delen) van een badkamer, in plaats van deze volledig te vervangen. • Pimpen in plaats van vervangen en verbouwen, zoals het opnieuw verven van keukendeurtjes. • Repareren defect gereedschap in plaats van nieuw kopen.
Re-purpose	<ul style="list-style-type: none"> • Klussen en verbouwen met al beschikbare materialen van elders in huis, een deur kan bijvoorbeeld als bureaublad dienen. • Aanbieden van restmaterialen aan anderen.
Recycle	<ul style="list-style-type: none"> • In plaats van gebruik van bulky of container de stromen sloopafval zelf gescheiden houden en gescheiden inleveren. • Bouw- en sloopafval gescheiden inleveren op de juiste plek
Recover	<ul style="list-style-type: none"> • Deze stap is aan de industrie. Energieterugwinning uit de reststroom van bovenstaande alternatieve handelingen.

R-ladder Kleding:

Term circulaire R-ladder	Praktische uitvoering
Refuse	<ul style="list-style-type: none"> Koop niets wat je niet nodig hebt.
Rethink	<ul style="list-style-type: none"> Koop kleding van een zo hoog mogelijk percentage gerecyclede grondstoffen (check keurmerken GRS, RCS100, RCS blended). Koop kleding die gemaakt is van één of max twee vezeltypes (check kledinglabel). Koop kleding met zo min mogelijk founituren (niet-textiele objecten als pailletjes, knopen enzovoort).
Reduce	<ul style="list-style-type: none"> Leen, lease of huur kleding i.p.v. kopen (deeleconomie). Koop tweedehands. Koop kleding die lang meegaat (passend bij gebruiksdoel, niet modegevoelig).
Re-use	<ul style="list-style-type: none"> Geef/ruil/verkoop kleding door aan anderen.
Repair	<ul style="list-style-type: none"> Repareer kapotte kleding (of laat het repareren).
Refurbish	<ul style="list-style-type: none"> Laat technische eigenschappen van (met name outdoor) kleding herstellen, zodat het weer als nieuw functioneert.
Remanufacture	<ul style="list-style-type: none"> Vermaak je kleding, aangepast aan je nieuwe wensen (of laat het vermaken).
Re-purpose	<ul style="list-style-type: none"> Hergebruik kledingstukken voor een ander doel. Bijvoorbeeld maak van een oude spijkerbroek een tas, van een trouwjurk bekleding voor een wiegje.
Recycle	<ul style="list-style-type: none"> Lever je afgedankte schone kleding gescheiden in voor hergebruik en recycling.
Recover	<ul style="list-style-type: none"> Dank niet uitwasbare vieze kleding (bv met vervlekken) af via het restafval, zodat bij de verbranding energieretrouwwinning kan plaatsvinden.

Handelingsperspectief voor de consument, wat kan je zelf doen? Top tien tips:

TOP 10 TIPS VOOR WINST IN JE KLEDINGKAST

Slimmer kopen (★★★)

- 1 Koop alleen wat je nodig hebt
- 2 Koop tweedehands, leen of huur
- 3 Kies herbruikbaar of gerecycled

Langer gebruiken (★★)

- 4 Geef door, ruil of verkoop
- 5 Repareer kapotte kleding
- 6 Maak het weer als nieuw
- 7 Maak er nieuwe kleren van
- 8 Maak er iets anders van

Beter wegdoen (★)

- 9 Lever in voor hergebruik en recycling
- 10 Pas als niets anders kan, is het afval

milieu centraal

Over Milieu Centraal

Milieu Centraal is het kenniscentrum voor duurzaam leven, en geeft consumenten praktische tips en adviezen voor iedere duurzame stap: van afval scheiden tot zonnepanelen kopen. Een externe wetenschappelijke adviesraad is onderdeel van de kwaliteitsborging. Milieu Centraal bereikt via haar websites en sociale media dagelijks 20.000 tot 30.000 consumenten. Milieu Centraal werkt samen met maatschappelijke organisaties, bedrijven, overheid en media.

Communicatie op basis van wetenschappelijk onderzoek

Milieu Centraal staat voor betrouwbare informatie; nuchter, feitelijk, praktisch. Alle tips en adviezen zijn gebaseerd op (wetenschappelijk) onderzoek. Onze onderzoekers houden een uitgebreide kennisbasis continu up-to-date. Een adviesronde onder bedrijven, branches, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen zorgt voor diversiteit en draagvlak. Een wetenschappelijke adviesraad vormt het sluitstuk van de kwaliteitsborging, de leden zijn verbonden aan een onderzoeksinstituut of universiteit.

GECITEERDE WERKEN

ⁱ Rijksoverheid. Opgehaald op 26 oktober 2021. URL:

www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/circulaire-economie/nederland-circulair-in-2050.

ⁱⁱ Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2021). *Derde Landelijk Afvalbeheer Plan 2017–2029. Slimmer omgaan met grondstoffen (versie tweede wijziging)*. Opgehaald op 26 oktober 2021. URL:

https://lap3.nl/publish/pages/129531/lap3_beleidskader-compleet_02-03-2021_aanpassing26mrt.pdf.

ⁱⁱⁱ Berekening Milieu Centraal op basis van cijfers CBS.

^{iv} Berekening Milieu Centraal op basis van cijfers CBS.

^v Berekening Milieu Centraal op basis van cijfers CBS.

^{vi} Persoonlijke mededeling van MailDB oktober 2021.

^{vii} PBL (2016). *Circulaire economie: innovatie meten in de keten*.

Contact

Voor vragen over deze informatie kunt u contact opnemen met Milieu Centraal.

Perstelefoon: 06 811 66 214 (alle dagen beschikbaar)

Website: milieucentraal.nl of mail naar info@milieucentraal.nl